

SANTA BÀRBARA

VISTA SENCERA:

SANTA BÀRBARA

FRONTAL:

La imatge: Santa Bàrbara va ser una Verge i màrtir de la primera meitat del segle III d.C.

Filla del sàtrapa Dioscur, nascuda a Nicomedia, a ribes del mar de Màrmara, el seu pare per allunyar-la del cristianisme la va tancar en una torre il·luminada només per dues finestres. No obstant això, gràcies a un pretext, ella va trobar la manera de rebre les ensenyances d'un sacerdot enviat per Origenes, que es feia passar per metge, i qui, després d'haver-la instruït en la religió cristiana li va administrar el baptisme. Per expressar la seva fe en la Santíssima Trinitat, ella va perforar en el mur de la torre una tercera finestra.

Quan el pare va saber que la seva filla s'havia convertit, aquest la va amenaçar amb l'espasa, però ella va aconseguir fugir, tot i que va ser denunciada per un pastor, la van fer presa i li van fer patir els pitjors turments: flagel·lada, estripada, rodada, cremada i al final els botxins li van arrancar els pits amb unes tenalles. Quan la passejaven nua per la ciutat, un àngel li va cobrir el cos martiritzat amb un vel.

SANTA BÀRBARA

Per acabar, el seu pare la va portar fins al cim d'una muntanya i li va tallar el cap amb les seves pròpies mans. El càstig del cel no es va fer esperar i el seu pare va ser fulminat per un llamp, va ser consumit de tal manera, que del seu cos no en va quedar ni pols ni cendres.

La festivitat de Santa Bàrbara es celebra el 4 de desembre.

Els atributs: Santa Bàrbara es caracteritza per nombrosos atributs que li pertanyen en propietat exclusiva i permeten reconèixer-la fàcilment:

*La torre amb tres finestres: el que caracteritza la torre de Santa Bàrbara és que aquesta està oberta en tres finestres que simbolitzen la seva adoració a la Santíssima Trinitat.

*La Ploma de Gall dindi Reial: les vares amb que la fuetjava el seu pare s'haurien canviat per plomes de gall dindi reial.

*Un canó o una bala de canó: Aquest atribut la assenyala com a patrona dels Artillers. El fulgor del llamp que va caure al ser martiritzada i l'espetec del tro han donat lloc a que se la relacioni amb explosius (el magatzem de pólvora de una nau se l'anomenava *santabarbara*).

SANTA BÀRBARA

DARRERA:

La imatge: Crist flagel·lat o *Ecce Homo*. Iconogràficament parlant, la imatge del *Ecce Homo* no es comença a reproduir fins el segle XV, quan comença a aparèixer connectant amb una sensibilitat religiosa precisa, ja que és una gran escena narrativa en la que Crist apareix presentat a la multitud, exhibit sobre un estrat amb la corona d'espines, (un atribut molt usual a la Crucifixió i un símbol més genèric de la Passió de Crist, a l'associar-se amb escenes anteriors com la flagel·lació de Crist o aquesta escena del *Ecce Homo*), el mantell de color porpra i el ceptre de canya entre les mans lligades, el seu cos nu té les marques de la flagel·lació.

Ecce Homo equival a la frase dita per Pilat quan presenta a Crist amb aquest aspecte davant del poble i diu "*Eus ací l'home*", que designa a mode de burla, donant a entendre que el poder de Crist no era tal davant dels dirigents que allí l'estaven jutjant.

Els atributs: Acompanyant aquesta imatge del Crist flagel·lat trobem els atributs característics de la vida i mort de Jesús:

SANTA BÀRBARA

*A la part dreta trobem els símbols de la Crucifixió, els tres claus, amb els quals van clavar a Crist a la creu i les tenalles, amb les quals es van treure els claus del cos de Crist en el seu davallament.

Aquests dos símbols es fixen en època medieval i estan relacionats amb el moment concret del Calvari de Crist.

Durant el Romànic, s'utilitzaven quatre claus dos per les mans i dos pels peus, però en el període Gòtic es representa el Crist a la creu amb tres claus, dos per les mans i un pels peus, d'aquesta manera s'obliga a que una cama es doblegui de forma diferent la l'altra i així es trenca la simetria.

*A la part central trobem la Creu coronada amb la **pradel·la** amb les sigles INRI, que volen dir *IESVS NAZARENVS REX IVDAEORVM*, que vol dir Jesús de Natzaret, Rei dels Jueus.

*Per completar la iconografia, a la part esquerra s'hi pot veure el gall, que representa les negacions de Pere, és freqüent que se'l representi sobre un pilar o columna, sobre una roca, junt a Sant Pere o a Jesús.

LATERAL:

SANTA BÀRBARA

La imatge: La Verge amb el Nen Jesús és una de les principals icones de la Cristiandat. Després de certa resistència i controvèrsia inicial, la fórmula “Mare de Déu” (Theotokos) va ser adoptada oficialment per l'Església Cristiana en el Concili d'Éfeso el 431.

A les representacions de la Verge se'ls hi concedeix un valor històric, ja que representen moments de la seva vida: l'Anunciació, la Visitació, el Naixement de Jesús, la Presentació al Temple, les Noces de Canà i la seva presència al peu de la creu.

Però la imatge de la Mare de Déu i el Nen té diversos noms teològics, que venen donats per l'expressió del rostre o per la relació entre la Mare i el Nen. En aquest cas, la imatge és la de la *Verge Odighitria*, la que indica el camí, ens presenta al Nen assenyalant que Ell és el camí.

MOTIUS DECORATIUS:

SANTA BÀRBARA

La imatge: La iconografia més antiga de la Verge Maria és aquella que constitueix la transcripció plàstica del capítol 12 del Llibre del Apocalipsi: «una dona que tenia el sol per vestit, amb la lluna sota els peus, i duia al cap una corona de dotze estrelles.»

La tradició ha identificat a aquesta dona con una personificació de Maria, o bé com una representació de la comunitat cristiana, o ambdues coses. Les dotze estrelles són les dotze tribus d'Israel, o més bé els 12 Apòstols.

El tipus de creu, en forma de Creu Llatina, és el més acceptat i més representat en la iconografia cristiana, en aquest cas, decorada amb les 12 estrelles, significa la representació de la Verge Maria.

A part de la iconografia figurativa, també hi trobem una iconografia gràfica. Just al costat de les representacions figuratives del *Ecce Homo* i de la Mare de Déu, trobem la representació gràfica de l'any de la fosa de la campana: 1776.

Aquesta campana, juntament amb la de Sant Miquel, van ser concedides per ser col·locades a una església del carrer del Carme de Barcelona, la qual va ser derruïda i per aquest motiu aquestes dues campanes es van guardar i no van arribar a col·locar-se.

En un inici, aquestes dues campanes es volien col·locar a una capella a Mas d'en Gall (esparreguera), però finalment aquesta capella no es va arribar a construir.

Mossèn Joaquim i Toni Gómez, les van guardar i el passat mes de novembre de 2009, aquestes dues campanes van ser cedides a l'Associació d'Amics del Campanar d'Esparreguera, qui les ha documentat i restaurat per poder ser exposades en els diferents actes

SANTA BÀRBARA

en els quals hi participi l'associació o bé per ser exposades en una de les sales del Campanar d'Esparreguera.

INSCRIPCIONS:

A la part superior, circumdant-la amb dues línies paral·leles, trobem la següent inscripció en lletres majúscules: *IESUS MARIA JOSEPH FRANCO COMA ME FECIT*.

La inscripció de la campana ens facilita diverses dades d'interès: per una banda l'any de la seva fosa, 1776, la dedicació a Jesús, Maria i Josep i el nom del mestre campaner que la va modelar i fondre.

BIBLIOGRAFIA

MONREAL Y TEJADA, LUÍS: *Iconografía del cristianismo*, Barcelona: Ed. Acantilado, 2000

RÉAU, LOUIS: *Iconografía del arte cristiano*, Barcelona: Editorial Serbal, 1996

La Bíblia Didàctica, Barcelona: Editorial Cruïlla, 1997

Anna Rosa Teruel
Associació Amics del Campanar d'Esparreguera